

Kania Natalia Klasa Va

Zabytkowe kościoły Gmin Jeziora Rożnowskiego

Zbudowaliście kościoły, wypełnijcie życie swoje Ewangelią.

/Z homilii Jana Pawła II /

Związek Gmin Jeziora Rożnowskiego z siedzibą w Gródku n/Dunajcem powstał w 1993 r. W skład Związku wchodzi cztery Gminy: Gródek n/Dunajcem, Chełmiec, Łososina Dolna, Czchów (Powiat Brzeski). Celem powstania związku jest powstrzymanie degradacji ekologicznej Jeziora Rożnowskiego i Czchowskiego oraz stworzenie warunków do rozwoju turystyki w oparciu o istniejące bogactwa naturalne i historyczne.

Gmina Czchów

Doliną Dunajca biegł przez Czchów pradawny, historyczny szlak handlowy prowadzący na południową stronę Karpat, dlatego też gmina nazywana jest „Bramą Gór”.

Czchów

W XII w. istniał w Czchowie murowany romański kościół, nazywany w dokumencie lokacyjnym z 1357 r. "alba ecclesia". Obecny gotycki kościół zbudowany został z kamienia w dwóch etapach. Najpierw przed 1360 r. z fundacji króla Kazimierza Wielkiego wzniesiono prezbiterium, następnie około 1450 r. zbudowano nawę, do której jeszcze w XV w. dostawiono wieżę. Na zewnątrz ściany kościoła zostały opięte przyporami. Do wnętrza prowadzą dwa portale gotyckie. W prezbiterium znajduje się też ścienne tabernakulum gotyckie z XIV w. We wnętrzu kościoła zachowała się gotycka polichromia wykonana około 1375 r. przedstawiająca sceny z życia Matki Boskiej i Chrystusa. Warto zwrócić też uwagę na niektóre elementy wyposażenia kościoła, m.in. na gotycką Pietę z 1. poł. XV w., umieszczoną w ołtarzu głównym, kamienną chrzcielnicę gotycką z 1506 r. oraz dwa renesansowe pomniki nagrobne:

Kaspra Wielogłowskiego (zm. 1564) i jego żony z połowy XVI w., z których pierwszy przypisywany jest rzeźbiarzowi Hieronimowi Canavesiemu. Z późniejszych zabytków jest tu obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVII w., ambona późnobarokowa z XVIII w. oraz krucyfiks barokowy z XVII w. Zachował się też dzwon z 1459 r., odlany prawdopodobnie przez ludwisarza krakowskiego *Erharda*. Warto wspomnieć, że w latach 1551-54 kościół w Czchowie przejściowo znajdował się w rękach luteranów, proboszczem był tu wtedy ks. Franciszek Lismanini, prowincjał franciszkanów, spowiednik królowej Bony i czołowy polski reformator.

Domostawice

Początki kościoła sięgają 1645 r., kiedy to kasztelan przemyski Zygmunt Aleksander Tarto, wybudował drewnianą kaplicę. W tej kaplicy na ołtarzu znajdował się stynący łaskami obraz Matki Bożej. W 1796 roku Antoni Hr. Lanckoroński wybudował kościół, za budulec używając kamieni z ruin zamku w Melsztynie. W ołtarzu swoje miejsce znalazł cudowny obraz. Rok 1824 przyniósł konsekrację kościoła parafialnego w Domostawicach przez

biskupa Tomasza Zieglera. Kościół z pewnymi zmianami przetrwał do dziś. Oprócz stynącego łaskami obrazu Matki Bożej Domostawickiej, Królowej Doliny Dunajca, w kościele znajduje się chrzcielnica z 1490 r. Południową zewnętrzną ścianę zdobi "Ogrójec".

Tymowa

Świątynia jest włączona w "szlak architektury drewnianej". Kościół zbudowano w 1764 roku. Ma konstrukcję zrębową, oszalowaną. Otoczony jest pięknie zdobionymi sobotami. Wnętrze pokryte jest płaskimi stropami z kolebkowymi odcinkami bocznymi, zdobione malowanymi scenami z 1913 r. Rokokowy ołtarz mieści barokowe obrazy Trójcy św. oraz patrona - św. Mikołaja. Fasadę zdobi figura Chrystusa. XVIII - wieczny kościół barokowy, drewniany pod wezwaniem św. Michała Bp

Jurków

Modrzewiowy kościółek z XVII wieku. Wewnątrz znajduje się główny barokowy ołtarzyk z XVII wieku z obrazem Chrystusa upadającego pod krzyżem z wieku XVI i dwoma skrzydłami dwustronnie malowanymi ze św. Katarzyną i św. Biskupem Stanisławem. Kościółek jest wliczany w tzw. szlak architektury drewnianej w Małopolsce.

Złota

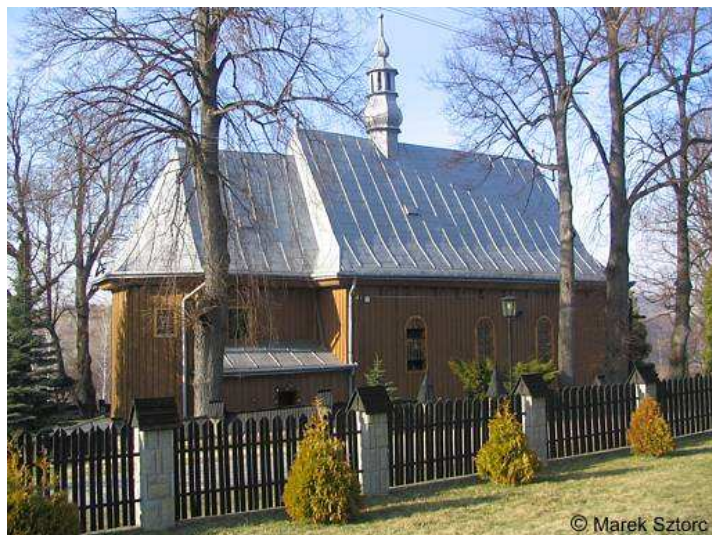
kościół p.w. św. Michała Archanioła zbudowany został w 1649 r., częściowo z wykorzystaniem materiałów z poprzedniej świątyni, wzmiankowanej przez Długosza w 1470 r. Konsekrowany przez bp W. Lipnickiego w 1650 r..

GMINA GRODEK NAD DUNAJCEM

Gmina, o bogatej przeszłości historycznej. Rozciąga się od południowych brzegów Jeziora Czchowskiego aż po południowo-wschodnie brzegi Jeziora Rożnowskiego.

ROŻNÓW

Na wzgórzu, znajduje się wśród lip drewniany kościółek pw. św. Wojciecha, fundowany jako zadośćuczynienie po szlacheckiej krwawej kłótni, wzniesiony przez starostę warszawskiego i kasztelana wojnickiego Janą Wielowiejskiego z Pieskowej Skały. Świątynia posiada cenne malowidła z XVII i XVIII wieku. Ołtarz główny barokowy z około 1700 r. Dwa ołtarze boczne, XVIII w., w lewym łaskami słynący obraz Matki Boskiej, barokowy z XVII w., a w prawym obraz św. Wojciecha, barokowy z XVIII w.

Chrzcielnica kamienna, barokowa z XVII/XVIII w., z pokrywą drewnianą z rzeźbą św. Jana Chrzciciela, barokową z 1663 r., fundowana przez Woynickiego, kasztelana krakowskiego, starostę warszawskiego i bocheńskiego. Stalle barokowe z 2. poł. XVII w., z tego samego czasu konfesjonał z malowidłami figuralnymi. Ambona neobarokowa. Obrazy barokowe z XVIII w.: św. Antoni, św. Jan Nepomucen i Chrystus. Portret Stanisława Krzesza z Męciny, barokowy z 1691 r. DZWONNICA wolnostojąca, zbudowana około połowy XIX w., w formie trzech filarów nakrytych dachem gontowym, między którymi zawieszono dzwony. Najstarszy z nich odlany został w 1661 r. przez *Macieja Urlicha* w Preszowie.

Przydonica

W sanktuarium Matki Bożej Różańcowej w Przydonicy stoi pochodzący z początków XVI wieku modrzewiowy kościółek, wyciosany toporem bez użycia piły słynący z namalowanego na płótnie obrazu Madonny z Dzieciątkiem w gaju różanym. Obraz pozostawił powracający spod Wiednia w grudniu 1683 r. król Jan III Sobieski w dowód wdzięczności za udział mieszkańców w wojnie z Turkami. Poeta Jerzy Harasymowicz zachwycony wyjątkową urodą dzieła napisał wiersz o Madonnie z Przydonicy.

ZBYSZYCE

O dawnej świetności tej miejscowości świadczy położony na skłonie wzgórza, otoczony z trzech stron wodami Jeziora Rożnowskiego, kościółek gotycki z początków XV wieku. Kamienną świątynię pw. św. Bartłomieja, zabytek klasy „0”, ufundował Bartłomiej Kępiński herbu Niesobia za panowania króla Jagiełły 1408 r., a konsekrował osobiście kardynał Zbigniew Oleśnicki.

PODOLE GÓROWA

To jedna z najstarszych miejscowości gminy Gródek nad Dunajcem. W roku 1358 obdarowana została parafią z fundacji rycerskiej Drużynitów. Obecny kościół wzniesiony został w 1440 roku. Jego fundatorem był Stanisław Tęczyński herbu Topór.

Kościół zbudowany jest z drewna w stylu gotyckim, jednonawowy, zaś jego ołtarz w stylu renesansowym i pochodzi z XVI wieku. Wnętrze kościoła zdobi polichromia pochodząca z 1542 roku. Kościół zbudowano zgodnie ze spotykanymi w średniowieczu prawidłami architektury

GMINA CHEŁMIEC

Gmina Chełmiec otacza z trzech stron królewski Nowy Sącz.

Chomranice

Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny Chomranice włączone zostały do Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej, a to dzięki kościołowi parafialnemu zbudowanemu z drewna w roku 1692. W wieku XIX świątynia otrzymała dobudówkę w postaci kaplicy Przemienia Pańskiego. Znaczących starożytności i sztuki sakralnej zachwyci 5 rokokowych ołtarzy. W głównym znajduje się XVII wieczny obraz Veraicon.

Wielogłowy

Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny Wielogłowy to stara parafia. Powstała prawdopodobnie w XIII wieku, a pierwszy o niej zapis posiadamy z roku 1326.

Istniejący kościół parafialny w Wielogłowach został zbudowany w roku 1318 i wobec tego należy do kilku najstarszych, po romańskim kościele w Tropiu, świątyń na Ziemi Sądeckiej. Kościół jest gotycki, ale z barokowymi przekształceniami. Gotyckie są ostrołukowe odrzwia (portale) do kościoła i do kaplicy kurowskiej. W prezbiterium na wschodniej ścianie zauważamy fragmenty renesansowych malowideł z napisami i znakami herbowymi z XVI wieku, z czasów, gdy w kościele rządząli

się arianie. W ołtarzu głównym widzimy obraz Najśw. Maryi Panny Wniebowziętej, patronki kościoła, pochodzący z roku 1855. Ponadto rzeźby Cenna jest chrzcielnica kamienna wczesnobarokowa z 1. połowy XVII wieku

GMINA ŁOSOSINA DOLNA

Tabaszowa

Kościół św. Mikołaja, biskupa

Wcześniej otrzymała od macierzystej parafii zabytkowy kościół drewniany św. Mikołaja pierwotnie stojący w Tęgoborzy. po wykonaniu w Rożnowie zapory na Dunajcu, znalazł się na brzegu Jezioro Rożnowskiego i ulegał podtopieniom. Przeniesiono Go więc do Tabaszowej. Kościół został zbudowany w roku 1753. Ołtarz główny pochodzi z czasu po powstaniu kościoła. W ołtarzu obraz Matki

Tęgoborze - Just

Pierwotny kościół istniał na tym miejscu już około 1400 r., bo w tym właśnie roku Hebda z Rożnowa z żoną Czachną uposażyli przy nim klasztor kanoników regularnych. W 1596 r. lub w 1611 r. kościół został zajęty przez Arian i sprofanowany. Obecny kościół został zbudowany lub gruntownie odnowiony w 2. połowie XVII w. W 1871 r. został powiększony o duży przedsionek. W 1930 r. kościół był ponownie odnawiany, dachy pokryto wtedy blachą.

ARCHITEKTURA. Kościół drewniany, wzniesiony w konstrukcji zrębowej, z przedsionkiem o konstrukcji słupowo-ramowej, oszalowany. Jednonawowy z krótką nawą i węższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie, przy którym maleńka zakrystia. Przy nawie od frontu duży, prostokątny przedsionek. Dachy dwuspadowe nad nawą i prezbiterium o wspólnej kalenicy. Nad przedsionkiem z wieżyczką na sygnaturkę o barokowej formie z latarnią. Na ścianie szczytowej nawy dawne zadaszenie na sygnaturkę. Wnętrze nakryte stropami płaskimi.

Łososina Dolna

Stary kościół wybudowany w 1739 roku z drewna. Jednonawowa budowla z wieżą jest cennym zabytkiem architektury sakralnej. Obecnie kościół znajduje się w Sądeckim Parku Etnograficznym w Falkowej.